

Robert Lewandowski

Tworzenie spółki komandytowo-akcyjnej

1. Wprowadzenie

Spółka komandytowo-akcyjna jest spółką osobową mającą na celu prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą, w której wobec wierzycieli za jej zobowiązania co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczeń (komplementariusz), a co najmniej jeden wspólnik jest komplementariuszem. Proces powstawania spółki komandytowo-akcyjnej wykazuje szereg osobliwości, które różnią go od czynności założycielskich, towarzyszących powstaniu pozostałych spółek osobowych, takich jak spółka jawna, partnerska czy komandytowa. W spółkach tych zawiązanie następuje na podstawie jednej czynności prawnej, tj. przez zawarcie umowy spółki¹. Z przepisów art. 129 i art. 130 k.s.h. wynika, że zawiązanie spółki komandytowo-akcyjnej przebiega na zasadach zbliżonych do zawiązania spółki akcyjnej². Dla jej powstania wymagane jest dokonanie wielu czynności, do których należy w szczególności podpisanie statutu przez co najmniej wszystkich komplementariuszy (art. 129 k.s.h.), wniesienie przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego (art. 306 w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.), ustanowienie rady nadzorczej, jeżeli

---

¹ A. Szajkowski, M. Tarska, *Prawo spółek handlowych*, wyd. 5, Warszawa 2005, s. 273.

² R. Pabis, *Spółka komandytowa i komandytowo-akcyjna*, Warszawa 2003, s. 362; por. też J. Jacyszyn, *Istota i charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej (cz. I)*, Rejent 2005, nr 12, s. 51 i nast.

ustawa lub statut przewidują powołanie tego organu oraz wpis do Rejestru³. Ten złożony charakter powstania spółki komandytowo-akcyjnej podyktowany jest jej naturą prawną, na którą składają się elementy spółek osobowych i kapitałowych. Ponadto w ramach procesu tworzenia tego typu spółki powstaje szereg pytań związanych z odpowiedzialnością założycieli i osób działających w jej imieniu przed i po wpisaniu spółki do Krajowego Rejestru Sądowego, a także z odpowiedzialnością za zawyżoną wartość aportu. Powyższe kwestie stanowiące będą przedmiot niniejszego opracowania.

2. Założyciele spółki

Zagadnienia związane z powstaniem spółki komandytowo-akcyjnej regulują art. 129-134 k.s.h. Nie jest to jednak regulacja wyczerpująca⁴. W związku z tym niezbędne jest stosowanie przepisów odnoszących się do powstania spółki akcyjnej, ponieważ, zgodnie z treścią art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h., w kwestiach wyraźnie nieuregulowanych w przepisach dotyczących spółki komandytowo-akcyjnej istnieje domniemanie odesłania do przepisów regulujących spółkę akcyjną⁵. Kodeks spółek handlowych przyjmuje w przepisie art. 129 k.s.h. zasadę, że osoby, które podpisały statut spółki, są jej założycielami. Ten sam przepis stanowi, że statut powinien być podpisany przez co najmniej wszystkich komplementariuszy. *A contrario* wynika z tego, że akcjonariusze spółki komandytowo-akcyjnej nie są zobligowani do podpisania jej statutu⁶. Powstaje w tym miejscu pytanie, czy jej założyciele mogą być reprezentowani przy pod-

---

³ Tworzenie spółki komandytowo-akcyjnej jest również dopuszczalne w drodze przekształcenia spółki innego typu. W spółkę komandytowo-akcyjną może zostać przekształcona spółka każdego z pozostałych typów spółek handlowych (art. 551 § 1 k.s.h.) oraz spółka cywilna (art. 551 § 2 k.s.h.).

⁴ Zob. M. Pełczyński, *Tworzenie spółki akcyjnej oraz komandytowo-akcyjnej*, Mo.P. 2002, nr 9, s. 426.

⁵ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. I: *Komentarz do art. 1-150*, Warszawa 2001, s. 635; M. Pełczyński, *Tworzenie spółki akcyjnej oraz komandytowo-akcyjnej...*, s. 426; R. Pabis, *Spółka komandytowa...*, s. 362.

⁶ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, t. I, s. 652.

pisywaniu statutu spółki przez pełnomocników. Artykuł 129 k.s.h. nie ustanawia wymogu, aby założyciele podpisywali statut własnoręcznie. Oznacza to, że pełnomocnictwo jest dopuszczalne na zasadach ogólnych (art. 99 k.c.)⁷.

3. Przebieg tworzenia spółki

Spółka komandytowo-akcyjna powstaje z chwilą wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS (art. 94, art. 109 § 1, art. 134 § 1 k.s.h.). Wpis ten ma charakter konstytutywny⁸.

3.1. Założenie spółki komandytowo-akcyjnej

3.1.1. Sporządzenie i treść statutu spółki

Na mocy art. 131 k.s.h. statut spółki komandytowo-akcyjnej powinien być sporządzony w formie aktu notarialnego. Czynność notarialną sporządza notariusz (bądź asesor notarialny) w postaci pisma⁹. W polskiej doktrynie jest kwestią nader dyskusyjną, jak zakwalifikować charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej po podpisaniu statutu. Należy wymienić tutaj przede wszystkim stanowisko A. Kidyby, według którego w fazie pomiędzy podpisaniem statutu spółki i jej rejestracją mamy do czynienia z tzw. „przedspółką”, do której należy stosować przepisy o spółce jawnej¹⁰. A. Szajkowski wyodrębnia na tym etapie tzw. „wczesnospółkową” postać spółki komandytowo-akcyjnej¹¹. Część doktryny jest zdania, że podpisanie statutu warunkuje powstanie spółki komandytowo-akcyjnej w organizacji. W okresie pomiędzy podpisaniem statutu spółki a jej wpisaniem do właściwego rejestru istnieje spółka w organizacji, do której stosuje się przepisy o spółce cywilnej (art. 860-875 k.s.h.)¹². Należy

---

⁷ Tak też R. Pabis, *Spółka komandytowa...*, s. 363.

⁸ R. Pabis, *Spółka komandytowa...*, s. 377.

⁹ A. Oleszko, *Z cywilnoprawnej problematyki czynności notarialnych*, Rejent 1991, nr 1, s. 14 i nast.

¹⁰ A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych. Objasnienia*, Kraków 2001, s. 202.

¹¹ A. Szajkowski, *Formy ustrojowe spółek handlowych*, PiP 2001, z. 8, s. 17.

¹² A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, t. I, s. 688 i nast.; J. Bieniak, M. Bieniak, *Spółka komandytowo-akcyjna*, s. 37 i nast. Opinie taką podziela w rezultacie także

zgodzić się z tą ostatnią opinią. W kodeksie spółek handlowych ustawodawca nie uregulował kwestii prawnego charakteru spółki komandytowo-akcyjnej po podpisaniu statutu i przed wpisaniem jej do Krajowego Rejestru Sądowego. Decydującym w przypadku określenia charakteru prawnego spółki komandytowo-akcyjnej w organizacji powinna być jednak wola samych wspólników podpisujących statut. W przypadku wątpliwości interpretacyjnych można przyjąć, że wspólnicy zamierzali zawiązać na tym etapie spółkę cywilną, która z pewnością jako forma prawna najlepiej będzie odpowiadała ich zamierzeniom.

Zgodnie z przepisem art. 129 zd. 1 k.s.h., osoby, które podpisują statut, są założycielami spółki. Przepisy kodeksu spółek handlowych nie zawierają wymogu, aby statut był podpisany przez jakąś określoną (minimalną) liczbę osób, które powinny uczestniczyć w zakładaniu spółki komandytowo-akcyjnej. Na mocy art. 129 zd. 2 k.s.h. jedynie wszyscy komplementariusze muszą podpisać ten statut¹³. Oznacza to, że akcjonariusze spółki nie są zobligowani do jego podpisania¹⁴. Większa część literatury prawniczej stoi na stanowisku, że do powstania spółki komandytowo-akcyjnej w organizacji wystarczające jest podpisanie statutu spółki¹⁵, nie jest natomiast konieczne objęcie akcji spółki przez akcjonariuszy. Dla uzasadnienia tej tezy przytaczany jest argument, że w momencie podpisania statutu spółka komandytowo-akcyjna nie jest spółką „bez wspólników”, bowiem, zgodnie z art. 130 pkt 4 k.s.h., należy oznaczyć wkłady wszystkich komplementariuszy do spółki, podobnie jak wszyscy kom-

---

A. Witosz, według którego do chwili zarejestrowania spółki jej założyciele są wspólnikami prawa cywilnego; zob. A. Witosz, [w:] J.A. Strzępka, W. Popiołek, A. Witosz, E. Zielińska, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz z orzecnictwem*, pod red. J.A. Strzępki, wyd. 2, Warszawa 2003, s. 224 i nast.

¹³ M. Bieniak, *Statut spółki komandytowo-akcyjnej*, Mo.P. 2002, nr 1, s. 42.

¹⁴ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 652; H. Urbańczyk, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2003, s. 280.

¹⁵ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 655, 688; J. Bieniek, M. Bieniek, *Spółka komandytowo-akcyjna...*, s. 38; O. Lipińska, *Spółka komandytowo-akcyjna*, Kraków 2001, s. 36.

plementariusze muszą podpisać jej statut¹⁶. Stosowanie przepisu art. 310 § 1 k.s.h. z mocy art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h., zgodnie z którym zawiązanie spółki (akcyjnej) następuje z chwilą objęcia wszystkich akcji, nie jest wobec regulacji zawartej w art. 130 pkt 4 k.s.h. do pogodzenia z naturą spółki komandytowo-akcyjnej. Braku konieczności zastosowania art. 310 § 1 k.s.h. wynika z odpowiedniego stosowania przepisów o spółce akcyjnej wobec spółki komandytowo-akcyjnej¹⁷.

Zgodnie z brzmieniem art. 129 i 130 k.s.h., statut spółki komandytowo-akcyjnej powinien być sporządzony w formie aktu notarialnego i zawierać, zgodnie z dyspozycją art. 130 k.s.h., następującą minimalną treść:

- 1) firmę i siedzibę spółki,
- 2) przedmiot działalności spółki,
- 3) czas trwania spółki, jeśli jest oznaczony,
- 4) oznaczenie wkładów wnoszonych przez każdego komplementariusza oraz ich wartość,
- 5) wysokość kapitału zakładowego, sposób jego zebrania, wartość nominalną akcji i ich liczbę, ze wskazaniem, czy akcje są imienne, czy na okaziciela,
- 6) liczbę akcji poszczególnych rodzajów i związane z nimi uprawnienia, jeżeli mają być wprowadzone akcje różnych rodzajów,
- 7) nazwiska i imiona albo firmy komplementariuszy oraz ich siedziby, adresy albo adresy do doręczeń oraz
- 8) organizację walnego zgromadzenia i rady nadzorczej, jeżeli ustawa lub statut przewiduje ustanowienie rady nadzorczej¹⁸.

---

¹⁶ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwałka, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 655.

¹⁷ Tamże, s. 655.

¹⁸ Zob. też M. Sniłko-Pleszko, *Porównanie spółek osobowych na gruncie Kodeksu spółek handlowych z dnia 15.9.2000*, Edukacja Prawnicza 2004, nr 2(59), s. 1 i nast. Umowa spółki komandytowo-akcyjnej stanowi połączenie dwóch modeli aktów założycielskich. Podobnie jak w spółce akcyjnej, statut spółki komandytowo-akcyjnej zawiera dane identyfikujące spółkę, a także określające porządek wewnętrzny – ustrój spółki. Tak jak w spółce akcyjnej, poza statutem spółki komandytowo-akcyjnej znajdują się akty o objęciu akcji w kapitale zakładowym spółki. W odróżnieniu od spółki akcyjnej, na wzór umów pozostałych spółek, w statucie spółki komandytowo-akcyjnej znajdują się z reguły oświadczenia komplementariuszy o zawiązaniu spółki, a także oznaczenia przedmiotu i wartości wkładów wnoszonych przez każdego z nich; zob. A. Szajkowski, M. Tarska, *Prawo spółek handlowych*, s. 277).

W momencie podpisania statutu spółki o powyższej treści, spółka komandytowo-akcyjna jest zawiązana.

3.1.2. Przejęcie akcji przez akcjonariuszy i wielkość kapitału zakładowego

Jak już wspomniano, przejęcie akcji przez akcjonariuszy spółki komandytowo-akcyjnej nie jest aktem konstytuującym zawiązanie spółki. W piśmiennictwie wyraża się pogląd, że do spółki komandytowo-akcyjnej nie znajdzie zastosowanie przepis art. 310 § 1 k.s.h. mówiący, że zawiązanie spółki akcyjnej następuje z chwilą objęcia wszystkich akcji. Jest to z tego względu nieuzasadnione, że w spółce komandytowo-akcyjnej dominującą rolę odgrywają komplementariusze, których wkłady zostają określone w statucie¹⁹. Pomimo tego w akcie notarialnym dotyczącym objęcia akcji akcjonariusze składają oświadczenie o wyrażeniu zgody na zawiązanie spółki²⁰. Ponieważ w aktach tych składają również oświadczenie, że zapoznali się ze sprawozdaniem założycieli oraz opinią biegłego rewidenta w sprawie aportów, oznacza to, że objęcie akcji następuje po sporządzeniu wyżej wymienionych aktów²¹. Z przepisu art. 132 § 1 k.s.h. wynika bezpośrednio, że komplementariusze spółki mogą również obejmować akcje w trakcie tworzenia spółki. Powstaje w tym miejscu kolejne pytanie, czy komplementariusze mogą objąć wszystkie akcje spółki komandytowo-akcyjnej. Artykuł 132 § 1 k.s.h. nie stoi tutaj na przeszkodzie i wskazuje na swobodę tworzenia kapitału. Należy zatem przyjąć dopuszczalność objęcia wszystkich akcji przez komplementariuszy.

Minimalna wysokość kapitału zakładowego spółki komandytowo-akcyjnej wynosi 50 000 zł (art. 126 § 2 k.s.h.)²². Jeżeli chodzi o minimalną wartość nominalną akcji, zastosowanie znajdzie norma przepisu art. 308

---

¹⁹ J. Bieniek, M. Bieniek, *Spółka komandytowo-akcyjna...*, s. 31; A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 655.

²⁰ Tamże.

²¹ Zob. M. Pełczyński, *Tworzenie spółki akcyjnej...*, s. 426; A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 655.

²² Jest to wartość znacznie niższa niż w przypadku spółki akcyjnej, w której kapitał zakładowy musi wynosić co najmniej 500 000 zł. (art. 308 § 1 k.s.h.). Jest to z pewnością duża zaleta spółki komandytowo-akcyjnej w stosunku do spółki akcyjnej, ponieważ w tym

§ 2 k.s.h., zgodnie z którą nie może ona być mniejsza niż 1 grosz²³. Jeżeli akcje są obejmowane za wkłady pieniężne, to przed rejestracją spółka powinna być opłacona przynajmniej w 1/4 tego kapitału (art. 309 § 4 w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.). Podobna jest sytuacja, gdy akcje są obejmowane wyłącznie za wkłady niepieniężne albo za wkłady niepieniężne i pieniężne (art. 309 § 4 k.s.h. w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.).

3.1.3. Odpowiedzialność założycieli i osób działających w imieniu spółki komandytowo-akcyjnej przed jej rejestracją

Momentem zawiązania spółki komandytowo-akcyjnej jest data podpisania statutu spółki, który określa jednocześnie komplementariuszy jako jej założycieli. Interesującą jest kwestia, co dzieje się, jeżeli kapitał zakładowy spółki przed jej wpisem do Rejestru ulega uszczupleniu i dojedzie do rejestracji spółki. Ponieważ kapitał zakładowy spółki komandytowo-akcyjnej pochodzi z wkładów akcjonariuszy, do jego tworzenia i utrzymania stosuje się przepisy o spółce akcyjnej²⁴. Artykuł 480 § 1 k.s.h. ustanawia odpowiedzialność osób biorących udział w tworzeniu za szkody wyrządzone spółce. Przepis ten odnosi się jednak do osób uczestniczących w tworzeniu spółki *sensu stricto*²⁵, a więc w pierwszej linii do

---

momencie staje się formą atrakcyjną dla osób fizycznych i drobnych przedsiębiorców. Należy jednak zauważyć, że zgodnie z przepisem art. 154 § 1 k.s.h. kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi również 50.000 złotych. Celem jeszcze większego uatrakcyjnienia spółki komandytowo-akcyjnej wśród polskich przedsiębiorców, przede wszystkim w porównaniu do formy prawnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, celowym byłoby dalsze obniżenie kapitału zakładowego np. do wielkości 10 000 zł.

²³ Wartość ta została wprowadzona ustawą z dnia 12.12.2003 r. (Dz.U. Nr 229, poz. 2276), która weszła w życie 15.01.2004 r. Przed tą zmianą minimalna wartość nominalna akcji nie mogła być niższa od 1 złotego.

²⁴ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 674; należy w tym miejscu podkreślić, że przepis art. 480 k.s.h. nie jest tutaj wyłączony przez przepis art. 134 § 2 k.s.h., ponieważ odpowiedzialność w tym ostatnim jest skierowana względem osób trzecich, co wynika z jednoznacznego brzmienia tej normy. Niekonsekwentnie A. Szumański, który chce odnieść ten przepis także do roszczeń wspólników, zob. A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 691.

²⁵ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, t. IV, Warszawa 2004, s. 112.

komplementariuszy jako jej założycieli. Uczestnictwo akcjonariuszy w charakterze założycieli spółki jest fakultatywne. Z reguły nie są oni założycielami spółki komandytowo-akcyjnej. Stosowanie przepisu art. 480 § 1 k.s.h. zależy od zdefiniowania jego zakresu podmiotowego. Szeroki zakres omawianego przepisu przyjmowany jest przez większość doktryny²⁶, co oznacza, że akcjonariusze spółki komandytowo-akcyjnej obok komplementariuszy byłoby zobowiązani do wyrównania strat i przywrócenia uprzedniego stanu kapitału zakładowego, przy czym odpowiedzialność tych pierwszych byłaby ograniczona do wielkości objętych akcji. W przypadku restryktywnej interpretacji art. 480 § 1 k.s.h.²⁷, obowiązek wyrównania strat spoczywałby jedynie na komplementariuszach, którzy odpowiadają bez ograniczenia.

Odpowiedzialność z tytułu art. 480 § 1 k.s.h. jest odpowiedzialnością wewnętrzną wobec spółki, a nie w stosunku do jej wierzycieli. Należy ponadto zaznaczyć, że w doktrynie pojawiają się głosy, że odpowiedzialność na gruncie nowego art. 480 § 1 k.s.h. ma miejsce niezależnie od tego, czy spółka została zarejestrowana, czy też nie²⁸. Należy zwrócić jedynie uwagę na to, że tylko w przypadku rejestracji spółki odpowiedzialność akcjonariuszy (jeśli w ogóle) będzie ograniczona do wielkości objętych przez nich akcji. Jeśli natomiast spółka nie zostanie zarejestrowana, jej akcjonariusze wraz z komplementariuszami są zobligowani do

---

²⁶ Zob. np. J. Frąckowiak, [w:] J. Frąckowiak, A. Kidyba, K. Kruczałak, W. Opalski, W. Popiołek, W. Pyziół, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 773, uw. 2 do art. 480 k.s.h.; A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych*, Kraków 2001, s. 816; W. Popiołek, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 1349 i nast.; E. Marszałkowska-Krześ [w:] J. Jacyszyn, S. Krześ, E. Marszałkowska-Krześ, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Orzecznictwo*, Warszawa 2001, s. 564 i nast. W piśmiennictwie, na gruncie przepisów kodeksu handlowego, wyrażany był również pogląd opowiadający się za szeroką interpretacją przepisu art. 471 k.h., obecnie art. 480 k.s.h.; zob. M. Allerhand, *Kodeks handlowy. Komentarz*, Lwów 1935, s. 694 i nast.

²⁷ Takie stanowisko reprezentuje A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. IV: *Komentarz do artykułów 459-633*, Warszawa 2004, s. 112.

²⁸ W. Popiołek, [w:] J. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 1350.

pokrycia wszystkich strat, ponieważ spółka komandytowo-akcyjna w organizacji nie posiada podmiotowości prawnej²⁹.

Obok odpowiedzialności założycieli spółki istnieje również odpowiedzialność osób, które działają w imieniu spółki komandytowo-akcyjnej w organizacji (art. 134 § 2 k.s.h.). Zakres podmiotowy tego przepisu jest szeroki i obejmuje obok komplementariuszy również akcjonariuszy, a także osoby trzecie³⁰. Odpowiedzialność z art. 134 § 2 k.s.h. ma charakter odszkodowawczy, jest osobista i solidarna³¹.

3.1.4. Ustanowienie rady nadzorczej

Kodeks spółek handlowych stoi na stanowisku, że w spółce komandytowo-akcyjnej musi być ustanowiona rada nadzorcza, jeśli liczba akcjonariuszy przekracza dwadzieścia pięć osób. W pozostałych przypadkach ustanowienie rady nadzorczej jest fakultatywne (art. 142 § 1 k.s.h.).

W doktrynie jest kwestią dyskusyjną, czy rada nadzorcza powinna być ustanowiona przed, czy też po rejestracji spółki. Część autorów jest zdania, że do wniosku o wpis spółki komandytowo-akcyjnej do Rejestru należy dołączyć załącznik w formie dokumentu o ustanowieniu rady nadzorczej, stosownie do art. 320 § 1 Nr 5 k.s.h. w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.³², pozostała część doktryny stoi na stanowisku, że taki wymóg nie jest konieczny i opowiada się za ustanowieniem rady nadzorczej niezwłocznie po zarejestrowaniu spółki³³. Ma to wynikać z faktu, że członków rady nadzorczej powołuje i odwołuje walne zgromadzenie akcjonariuszy spółki komandytowo-akcyjnej, zgodnie z art. 142 § 2 k.s.h., a dopiero w momencie zarejestrowania spółki akcjonariusze nabywają uprawnienia wy-

---

²⁹ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 689; zob też. H. Urbańczyk, *Pozycja prawna komplementariusza w spółce komandytowo-akcyjnej*, Katowice 2001, s. 30.

³⁰ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 690.

³¹ Tamże, s. 691 i nast.

³² Por. A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 685; T. Bieniek, *Tworzenie spółki komandytowo-akcyjnej*, PS 2001, nr 12, s. 16; R. Pabis, *Spółka komandytowa...*, s. 362; H. Urbańczyk, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Pinior, H. Urbań-czyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 298.

³³ M. Pełczyński, [w:] *Tworzenie spółki akcyjnej...*, s. 427.

nikające z akcji. Ponadto w spółce akcyjnej kwestia wyboru pierwszych władz leży w gestii jej założycieli pełniących funkcję walnego zgromadzenia, natomiast założycielami w spółce komandytowo-akcyjnej są komplementariusze. Wreszcie brak jest w określającym element zgłoszenia spółki komandytowo-akcyjnej do sądu rejestrowego przepisu art. 133 § 1 k.s.h., który wskazuje na to, że zgłoszenie obejmuje nazwiska i imiona rady nadzorczej (art. 318 pkt 8 k.s.h.)³⁴.

Za słusznością pierwszego stanowiska przemawiają względy legalności. Artykuł 142 § 1 k.s.h. przewiduje bowiem obligatoryjne ustanowienie organu rady nadzorczej, w (utworzonej już) spółce komandytowo-akcyjnej, jeżeli liczba akcjonariuszy przekracza dwadzieścia pięć osób. Ustanowienie rady nadzorczej, następujące (nawet niezwłocznie) po rejestracji spółki, prowadziłoby do powstania sytuacji, w której spółka komandytowo-akcyjna pozostawałaby przez co najmniej logiczną sekundę bez organu rady nadzorczej. Stan taki byłby niezgodny z postulatem art. 142 § 1 k.s.h.

Przepisy odnoszące się do spółki komandytowo-akcyjnej nie wymagają powołania biegłych rewidentów przed rejestracją spółki. Trzeba w tym miejscu zauważyć, że ustawa o rachunkowości nie przewiduje obowiązku badania sprawozdań finansowych spółki komandytowo-akcyjnej (art. 64 ust. 1 pkt 3 ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (RachunkU)³⁵, chyba że spółka przekracza określony w ustawie pułap zatrudnienia, sumy aktywów, przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych (art. 64 ust. 1 pkt 4 RachunkU).

3.1.5. Sprawozdanie z założenia spółki i jego badanie

Zgodnie z art. 311 k.s.h. w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.³⁶, założyciele spółki komandytowo-akcyjnej, a więc jej komplementariusze, przedstawiają pisemne sprawozdanie, np. jeżeli przewidziane są wkłady niepieniężne albo spółka nabywa mienie. Sprawozdanie założycieli jest później poddane opinii jednego albo kilku biegłych rewidentów (art. 312 k.s.h.

---

³⁴ Tamże, s. 427.

³⁵ Tekst jednolity z dnia 27 marca 2002 r. (Dz.U. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.)

³⁶ Por. A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 641; M. Pełczyński, *Tworzenie spółki akcyjnej...*, s. 426.

w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.). Wkłady komplementariusza mogą być wnoszone na kapitał zakładowy i poza kapitałem zakładowym na inne fundusze (art. 132 k.s.h.). Wobec tego, w pierwszym przypadku będą poddane reżimowi prawnemu spółki akcyjnej, a w drugim reżimowi spółki jawnej³⁷. Oznacza to, że również ich badanie podlegać będzie odpowiednio przepisom o spółce akcyjnej i przepisom o spółce jawnej. Badanie sprawozdania założycieli spółki komandytowo-akcyjnej przez biegłego rewidenta nie będzie obejmowało wkładów niepieniężnych komplementariuszy, wnoszonych poza kapitałem zakładowym, ponieważ stosuje się w tym zakresie przepisy o spółce jawnej, które nie znają badania wartości wkładów³⁸.

3.1.6. Zgłoszenie spółki do rejestru

Uprawnionym do zgłoszenia spółki komandytowo-akcyjnej do Rejestru jest każdy komplementariusz³⁹ samodzielnie (art. 26 § 3⁴⁰ w zw. z art. 126 § 1 pkt 1 k.s.h.). Jeżeli zgłoszenia dokonuje pełnomocnik, należy załączyć do wniosku także pełnomocnictwo⁴¹. Ponadto spółka komandytowo-akcyjna musi zostać zgłoszona do Rejestru w terminie 6 miesięcy

---

³⁷ Zob. też A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 662.

³⁸ Tamże, s. 677.

³⁹ Por. H. Urbańczyk, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 296 i nast.; R. Pabis, *Spółka komandytowa i komandytowo-akcyjna...*, s. 426; A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, t. I, s. 682.

⁴⁰ Większość doktryny jest zdania, że przepis art. 26 § 3 k.s.h. nie ma zastosowania do akcjonariusza spółki komandytowo-akcyjnej, zob. W. Pyziół, [w:] J. Frąckowiak, A. Kidyba, K. Kruczałak, W. Opolski, W. Popiołek, W. Pyziół, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 267; A. Witosz, [w:] J. Strzępka, W. Popiołek, A. Witosz, E. Zielińska, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, red. J. Strzępka, Warszawa 2001, s. 222; H. Urbańczyk, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 297; inaczej A. Szumański, który dopuszcza sytuację, w której akcjonariusz będzie osobą zgłaszającą spółkę do rejestru przed jej zawiązaniem przed jej wpisem do Rejestru lub w której akcjonariusze, którzy objęli akcje przed zgłoszeniem, złożą wniosek o rejestrację; zob. A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 682.

⁴¹ R. Pabis, *Spółka komandytowa...*, s. 426.

od dnia sporządzenia statutu pod rygorem jej rozwiązania (art. 325 § 1 w zw. z art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h.).

Dyskusyjnym jest, czy konieczne jest wniesienie przez akcjonariuszy spółki wkładów na pokrycie kapitału zakładowego na warunkach, jakie wynikają z przepisów art. 309 § 2-4 k.s.h. o spółce akcyjnej. Zdecydowanie większa część piśmiennictwa⁴² jest zdania, że z mocy art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h. mają zastosowanie powyższe przepisy, co oznacza, że spółka powinna przedstawić dowód pokrycia akcji co najmniej w 1/4 ich wartości przed sądem rejestrowym, jeżeli są obejmowane wyłącznie za wkłady niepieniężne albo za wkłady niepieniężne i pieniężne. M. Pełczyński argumentuje natomiast, że skoro brak jest wymogu wskazania w statucie spółki komandytowo-akcyjnej kwoty wpłaconej na pokrycie kapitału zakładowego przed zarejestrowaniem, to ustawodawca nie chciał wprowadzić wymogu pokrycia kapitału zakładowego spółki komandytowo-akcyjnej⁴³. Ponadto podnosi się, że wśród przepisów regulujących spółkę komandytowo-akcyjną brak jest przepisu wyraźnie stwierdzającego o konieczności wniesienia wkładów do spółki akcyjnej przed jej zarejestrowaniem, na wzór art. 306 pkt 2, art. 309 k.s.h.⁴⁴ Argumentacja M. Pełczyńskiego nie jest przekonująca. Należy przede wszystkim zauważyć, że art. 126 § 1 pkt 2 k.s.h. stanowi wyraźnie, że przepisy dotyczące wkładów akcjonariuszy podlegają reżimowi spółki akcyjnej w sprawach nieuregulowanych⁴⁵ w przepisach autonomicznych o spółce komandytowo-akcyjnej. Artykuł 125-150 k.s.h. nie regulują *explicite* kwestii wnoszenia wkładów przez akcjonariuszy. Brak przepisu wyraźnie stwierdzającego o konieczności wniesienia wkładów do spółki akcyjnej w art. 125-150 k.s.h. jest argumentem za, a nie przeciw stosowaniu art. 309 § 2-4 k.s.h. Ponadto za stosowaniem art. 309 § 2-4 k.s.h. przemawiają też względy ochrony osób trzecich i wierzycieli spółki.

---

⁴² A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 682 i nast.; T. Bieniek, *Utworzenie spółki komandytowo-akcyjnej...*, s. 21 i nast.; H. Urbańczyk, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 301.

⁴³ M. Pełczyński, *Tworzenie spółki akcyjnej...*, s. 427.

⁴⁴ Tamże, s. 428.

⁴⁵ Chodzi tu o pozytywny brak regulacji.

3.2. Wpis do rejestru

3.2.1. Powstanie spółki komandytowo-akcyjnej

Wpis spółki komandytowo-akcyjnej do Rejestru ma charakter konstytutywny (art. 134 § 1 k.s.h.), co oznacza, że z chwilą jego dokonania można mówić o powstaniu spółki⁴⁶. Wpis spółki do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego stanowi zakończenie procesu jej tworzenia. Ponadto rejestracja ta ma również charakter konwalidacyjny. Zgodnie z art. 126 § 1 pkt 2 i art. 327 k.s.h., do zarejestrowanej spółki komandytowo-akcyjnej ma zastosowanie postępowanie sanacyjne. Sąd rejestrowy może wezwać spółkę do usunięcia braków, które powstały na skutek niedopełnienia przepisów prawa. Do spółki komandytowo-akcyjnej ma z mocy art. 126 § 2 pkt 1 k.s.h. zastosowanie art. 21 § 5 k.s.h., stanowiący, że spółka komandytowo-akcyjna nie może być rozwiązana z przyczyn wymienionych w tym przepisie (przyczyny nieważności), jeśli od jej wpisu do Rejestru upłynęło 5 lat. Jednocześnie w momencie rejestracji, prawa i obowiązki powstałe w okresie istnienia spółki komandytowo-akcyjnej w organizacji stają się prawami i obowiązkami tej spółki po rejestracji. Potwierdzenie czynności przez komplementariuszy nie jest konieczne⁴⁷.

3.2.2. Konsekwencje wpisu do Rejestru na odpowiedzialność osób działających w jej imieniu i jej założycieli

Rejestracja spółki ma wpływ na odpowiedzialność osób działających w jej imieniu, a także osób działających w imieniu spółki przed jej rejestracją. O ile w imieniu spółki komandytowo-akcyjnej działali komplementariusze, to po wpisie spółki do Rejestru ich odpowiedzialność w dalszym ciągu jest nieograniczona. Zgodnie z przepisem art. 135 k.s.h., ustaje natomiast odpowiedzialność akcjonariuszy za zobowiązania spółki wobec jej wierzycieli. Jeżeli kapitał zakładowy spółki komandytowo-akcyjnej zostanie uszczuplony i pomimo tego dojdzie do rejestracji, to na mocy art. 126 § 2 pkt 2 k.s.h. będzie miał tutaj zastosowanie art. 480 k.s.h., co oznacza, że założyciele spółki są odpowiedzialni za wyrównanie strat powstałych w kapitale zakładowym.

---

⁴⁶ R. Pabis, *Spółka komandytowa...*, s. 424.

⁴⁷ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwałba, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 688.

3.2.3. Odpowiedzialność za zawyżoną wartość aportu

Obowiązek akcjonariusza spółki komandytowej sprowadza się do wniesienia wkładu na kapitał zakładowy. Jeżeli akcjonariusze spółki komandytowo-akcyjnej obejmą akcje w zamian za wniesienie aportu i okaże się, że jego wartość jest zawyżona i nie opowiada wartości emitowanych akcji pomimo badania wartości aportu przez biegłych rewidentów, to wówczas, zgodnie z art. 126 § 2 pkt 2 k.s.h., będą miały zastosowanie przepisy o utrzymaniu kapitału⁴⁸, w szczególności przepis art. 14 § 2 k.s.h. Należy jednak zauważyć, że przepis art. 14 § 2 k.s.h. nie ma tutaj zastosowania, ponieważ dotyczy odpowiedzialności wspólnika za wadliwy wkład niepieniężny. Nie odnosi się natomiast do wspólnika, który wniósł do spółki aport po cenie znacznie zawyżonej⁴⁹. Wydaje się, że w takiej sytuacji mógłby tutaj mieć *per analogiam* zastosowanie art. 175 § 1 k.s.h., który wprowadzicie dotyczy spółki z o.o., ale zawiera ogólną zasadę prawa spółek kapitałowych, według której wspólnik wnoszący do spółki znacznie zawyżony aport zobligowany jest do pokrycia poniesionych przez spółkę strat i wyrównania brakującej wartości.

Rozpatrzmy teraz przypadek, kiedy komplementariusz wnosi wkład poza kapitał zakładowy spółki na jej fundusze w formie aportu i wartość tego wkładu będzie zawyżona. Wyłania się pytanie odnośnie do obowiązku komplementariusza wyrównania różnicy. Doktryna stoi, z jednej strony, na stanowisku, że wycena wkładu komplementariusza do spółki nie podlega żadnym ograniczeniom normatywnym⁵⁰, z drugiej jednak należy zauważyć, że wkłady wnoszone przez każdego komplementariusza do spółki komandytowo-akcyjnej powinny zostać oznaczone w statucie spółki wraz ze wskazaniem ich wysokości (art. 130 pkt 4 k.s.h.)⁵¹. Jeżeli zatem komplementariusz określi precyzyjnie wartość swojego wkładu w statucie spółki, to w przypadku jego zawyżenia jest zobowiązany do wyrów-

---

⁴⁸ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 674.

⁴⁹ Tamże, s. 166.

⁵⁰ Tamże, s. 677. „Wycena wkładów należy do samych wspólników, a zatem – przynajmniej teoretycznie – możliwe jest zarówno zawyżenie jak i zaniżenie wartości wkładu”; zob. H. Urbańczyk, [w:] J.A. Strzępka, E. Zielińska, W. Popiołek, P. Piniór, H. Urbańczyk, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 295.

⁵¹ O. Lipińska, *Spółka komandytowo-akcyjna...*, s. 54.

naniu różnicy. O ile natomiast statut spółki nie zawiera określenia wartości wkładu, to obowiązek taki po rejestracji spółki nie istnieje.

4. Podsumowanie

Do procesu tworzenia spółki komandytowo-akcyjnej mają posiłkowo zastosowanie przepisy o spółce akcyjnej. Kodeks spółek handlowych nie ustanawia wymogu, aby statut spółki był podpisany przez jakąś określoną liczbę wspólników. Artykuł 129 zd. 2 k.s.h. przewiduje, że jedynie wszyscy komplementariusze muszą statut podpisać. Interesującym jest też wpływ obejmowania akcji przez akcjonariuszy w momencie zawiązania spółki. Według stanowiska literatury prawniczej, przejęcie akcji przez akcjonariuszy spółki komandytowo-akcyjnej nie jest aktem konstytuującym zawiązanie spółki. Powszechny jest pogląd, że do spółki komandytowo-akcyjnej nie znajdzie zastosowanie przepis art. 310 § 1 k.s.h., mówiący o tym, że zawiązanie spółki akcyjnej następuje z chwilą objęcia wszystkich akcji. Różnice powyższe są podyktowane pozycją komplementariusza i akcjonariuszy w spółce, ponieważ przepisy kodeksu spółek handlowych koncentrują się wokół osoby komplementariusza i są sformułowane pod jego osobę⁵².

Przepisy o spółce komandytowo-akcyjnej określają również najmniejszą wymagalną wysokość kapitału zakładowego spółki komandytowo-akcyjnej przed rejestracją, która wynosi 50 000 zł. Polski ustawodawca zdecydował się tym samym na znaczne obniżenie kapitału zakładowego tej spółki w porównaniu z kapitałem spółki akcyjnej, który ma wynosić co najmniej 500 000 zł (art. 308 § 1 k.s.h.). Wpływa to bez wątpienia na większą atrakcyjność tej formy organizacyjnoprawnej w porównaniu ze spółką akcyjną. Takie rozwiązanie może przyczynić się też do tego, że spółka komandytowo-akcyjna stanie się kolejnym stadium rozwoju małych, rodzinnych przedsiębiorstw zanim uzyskają wystarczający stopień rozwoju i wartość majątku, które uzasadnią przekształcenie ich w spółkę akcyjną⁵³. Niestety, w polskim modelu spółki komandytowo-akcyjnej kapitał

---

⁵² A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwałaj, *Kodeks spółek handlowych...*, s. 629.

⁵³ Zob. też J. Bieniak, M. Bieniak, *Spółka komandytowo-akcyjna...*, s. 30.

zakładowy nie jest niższy od kapitału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Przepis art. 154 § 1 k.s.h. stanowi, że kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością musi wynosić co najmniej 50 000 zł⁵⁴. Aby bardziej uatrakcyjnić tę formę prawną w stosunku do spółki z o.o., celowym wydaje się *de lege ferenda* znaczne obniżenie wielkości kapitału zakładowego w spółce komandytowo-akcyjnej do sumy np. 10 000 zł⁵⁵. Artykuł 126 § 2 k.s.h. powinien być zatem odpowiednio zmieniony przez polskiego ustawodawcę.

Ponadto na mocy postanowień kodeksu spółek handlowych wpis spółki do Rejestru ma charakter konstytutywny i obligatoryjny. W zakresie zasad odpowiedzialności i konsekwencji prawnych komplementariuszy i akcjonariuszy przed i po rejestracji spółki, przepisy regulujące spółkę komandytowo-akcyjną są bardzo zbliżone do siebie. Wszystkie prawa i obowiązki, które zostały ustanowione w okresie fazy spółki w organizacji, przechodzą automatycznie w drodze sukcesji uniwersalnej na spółkę komandytowo-akcyjną po jej rejestracji, bez konieczności ustanowienia odrębnego aktu prawnego. Potwierdzenie czynności przez komplementariuszy po rejestracji nie jest w tym przypadku konieczne.

---

⁵⁴ Zgodnie z § 5 ust. 1 GmbHG, kapitał niemieckiej sp. z o.o. musi wynosić co najmniej 25 000 euro, natomiast szwajcarskiej spółki z o.o. co najmniej 20 000 i co najwyżej 2 miliony franków (art. 773 OR).

⁵⁵ Takiej regulacji nie przeciwstawiają się żadne dyrektywy Unii Europejskiej. Określona minimalna wielkość kapitału zakładowego jest tylko ustanowiona w II dyrektywie Unii Europejskiej w art. 6 odnoszącym się do spółki akcyjnej.